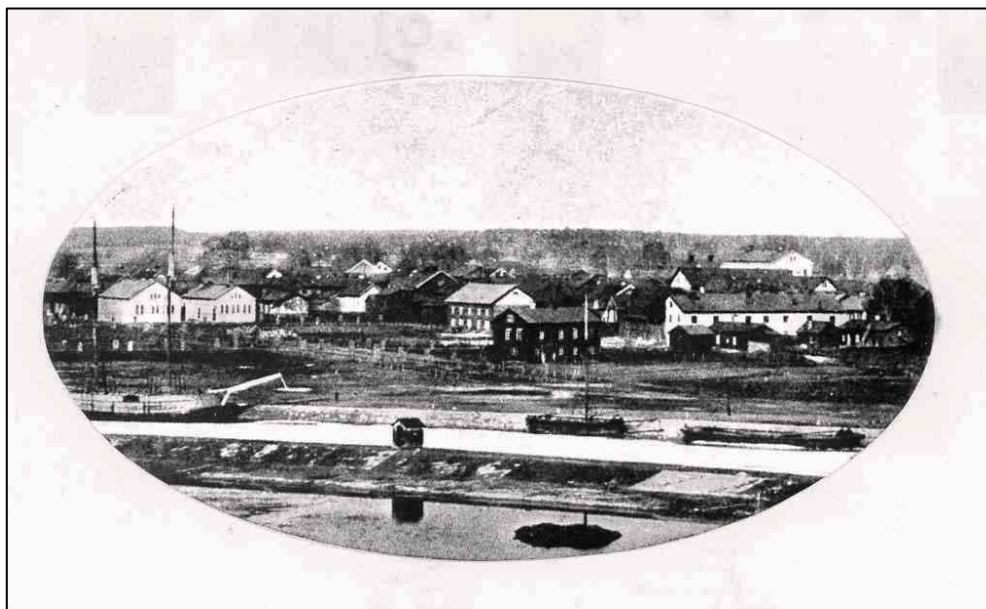




KARLSTADS KOMMUN

Gas, el, fjärrvärme och kärnkraft i Karlstad



Det första gasverket 1862-1865. De vita husen till vänster hörde till det.

1862 startade leveranserna av stadsgas. Gasen levererades från det första gasverket, som var beläget i kvarteret Näbben, i hörnet av dagens Västra Torggatan och Hamngatan. Efter branden i staden tre år senare, byggdes det nya gasverket upp på Klaraborg.

Detta gasverk kom att vara i drift fram till 1938, då det ersattes av ett nytt vid Yttre hamn. Ett annat gasverk hade dessförinnan uppförts och var i drift parallellt med det på Klaraborg. Gasen användes som energikälla fram till 1966, då elektriciteten helt tog över.

1905 tecknades det första avtalet med Brattfors AB i Dejefors om att ta emot elektricitet från Dejefors kraftstation. Detta mycket unika avtal fastslog att elektriciteten skulle levereras i 50 år till det pris som avtalet fastslog. Någon dylik motsvarighet är knappast möjlig i dagens samhälle.

1948 började utbyggnaden av fjärrvärme, den första i sitt slag i Sverige. Då hade Karlstads Mekaniska Werkstad bland annat krävt att få sina lokaler



Mottagningsstation för Dejefors kraft i Haga vid Östra station 1905.

uppvärmda på detta sätt, om de skulle vara kvar i staden. En ångcentral och ett kraftvärmeverk byggdes därför i Yttre hamn, som sedan var i drift i princip fram till den nuvarande anläggningen byggdes på Heden.

1971 började man ta emot leveranser av kärnkraft från Oskarshamns kärnkraftverk och från 1980 började man likaledes ta emot detsamma från kärnkraftverket i Forsmark. Karlstads kommun ägde nämligen andelar i dessa kärnkraftverk.



Hur var det då att arbeta på gasverket och elverket under denna tid? Att det var helt andra arbetsförhållanden omkring år 1900 jämfört med nutida förhållanden framgår med tydlighet av bilden här bredvid.

Arbeten med gasledningar Hamngatan-Södra Kyrkogatan omkring år 1900.

På bilden arbetar man med att gräva nya gasledningar i hörnet Hamngatan-Södra Kyrkogatan och, som synes, verkar det ha varit ett arbete som utfördes helt manuellt.

Vilka uppgifter om gasverket och elverket kan man hitta i arkiven? Förutom uppgifter om framväxten av såväl gasen som elektriciteten som energikälla och vad de användes till samt arbetsförhållanden för personalen, kan man hitta tidningsurklipp, handlingar rörande fjärrvärme, protokoll, korrespondens, fotografier mm. Ja, det finns kort sagt många uppgifter att hämta i arkiven om elverket och gasverket, men också annat som kan vara av intresse.

Anjela Forsman
Kommunarkivet